

Adviesraad
Werk & Inkomen
Pijnacker-Nootdorp

Gezamenlijk advies van de Adviesraad Werk en Inkomen en de Wmo-raad over het plan van aanpak actualisatie armoedebeleid en beleidsplan gemeentelijke schuldhulpverlening.

Pijnacker, 29 maart 2017

Aan het College van Burgemeester en
Wethouders Pijnacker-Nootdorp
Postbus 1
2640 AA Pijnacker

Geacht College,

Dank voor de toezending van 'Met minder meer meedoen, het plan van aanpak actualisatie armoedebeleid' en 'Grip op geld het beleidsplan gemeentelijke schuldhulpverlening 2017-2021', waarbij u ons in de gelegenheid stelt daar over advies uit te brengen.

Wij hebben beide stukken met belangstelling gelezen en besproken. De Wmo-raad tijdens een overleg op dinsdag 7 maart en de AWI op vrijdag 10 maart 2017.

Tijdens het overleg heeft mevr. W. van der Burg waar nodig de stukken nader toegelicht. Het concept beleidsplan schuldhulpverlening is eerder aan de orde geweest in het voorjaar van 2016. Inhoudelijk is daarom vooral gekeken naar het plan van aanpak armoedebeleid en is gekeken in hoeverre beide stukken op elkaar aansluiten.

De bespreking van de AWI op 10 maart jl. heeft geleid tot de volgende reacties en opmerkingen:

1. De uitgangspunten van het plan, zoals beschreven op pag. 5 worden door de AWI onderschreven.
2. In algemene zin is de AWI positief over het plan van aanpak en de voornemens, die daarin worden beschreven. Het is goed dat deze materie planmatig wordt aangepakt. Armoedebestrijding vraagt een maximale inspanning, omdat armoede ontwrichtend werkt voor individuen en gezinnen. Het beperkt mensen in het 'meedoen' en leidt vaak tot andere problemen zoals psychische of fysieke klachten en daarmee indirect tot hogere kosten voor de samenleving.
3. In het plan is veel aandacht voor preventie, vooral gericht op de situatie van kinderen. De AWI ondersteunt de gedachte van het College om kinderen zo min mogelijk te laten lijden onder de financiële situatie van de ouders. Zij moeten zoveel mogelijk aan het sociale leven met hun leeftijdsgenootjes deel kunnen (blijven) nemen. De AWI heeft in eerdere advisering al aangedrongen op meer aandacht voor preventie.

Daarbij willen we met nadruk ook wijzen op de groep jongeren. Uit cijfers blijkt dat jongeren in toenemende mate met financiële problemen te maken krijgen. Dat vraagt om extra alertheid. Om die reden doen wij u de suggestie in uw preventieprogramma ook de jongeren als specifieke

doelgroep op te nemen, bijvoorbeeld door het aanbod van een budgetcoach voor jongeren. Lichtere vormen van hulp in een vroeg stadium voorkomen grotere financiële problemen in een later stadium.

In het plan is voor preventie € 100.000 uitgetrokken. De AWI vraagt zich af welke actie wordt ondernomen wanneer de behoefte groter blijkt te zijn dan het beschikbare budget.

4. Armoede is in onze maatschappij een groeiend probleem. In de media zien en lezen we daar het nodige over. Hoewel het absolute aantal mensen levend onder de armoedegrens in onze gemeente in vergelijking met landelijke cijfers laag is, kan het niet anders, dan dat hun situatie te vergelijken is. Ook in onze gemeente geldt, dat het voor mensen moeilijk is om zich van armoede te 'bevrijden'. Ervaringen elders tonen aan, dat als mensen eenmaal diep in de schulden zitten, het geen zin heeft om hen aan te spreken op hun eigen verantwoordelijkheid en te veronderstellen, dat zij daar op eigen kracht uit kunnen komen. Dat betekent naast aandacht voor preventie ook aandacht voor begeleiding van mensen om hun financiële situatie te verbeteren. Het maatwerkbudget kan daarbij een belangrijke rol spelen.

Onze zorg is dan wel, dat de doelgroep bij de hulpverlenende instanties in beeld komt, omdat blijkt dat mensen lang niet altijd bereid en in staat zijn om zelf hulp te zoeken. Ze zullen in veel gevallen opgespoord moeten worden. Dat legt een belangrijke taak bij de kernteams, luisterend naar signalen vanuit maatschappelijke organisaties, kerken, eerstelijns gezondheidszorg e.d. Vraag is of de kernteams daarvoor voldoende toegerust zijn en of de kernteams altijd tot actie kunnen overgaan. Praktisch geformuleerd: Wat doen kernteams als er wel signalen zijn, maar de betrokkenen zelf vinden, dat er geen probleem is? Hoe handelt men in dergelijke situaties?

5. De keuze om de inkomensgrens voor maatregelen t.b.v. kinderen te verhogen tot 130% van het minimuminkomen vindt de AWI een goede. De inkomensgroep tussen 110 % en 130 % mist vaak bepaalde toeslagen, waardoor deze groep uiteindelijk minder inkomen kan overhouden dan de inkomensgroep onder de 110%.
6. De AWI mist in het plan van aanpak een voorstel voor de invoering van een zogenaamde PI-NO pas. Meerdere malen heeft de AWI aangegeven voorstander te zijn van de invoering van een dergelijke pas/kortingskaart. In veel gemeenten in de regio bestaat al zo'n pas, voor een groot deel gericht op faciliteiten in onze regio, zoals dierentuin, speeltuinen, musea, attracties en activiteiten. Het enthousiasme voor deze passen, blijkt wel uit de deelname en de animo voor de jaarlijkse verlenging.

Als het gaat om meedoen, vinden wij een dergelijke pas van grote waarde. Het stimuleert eigen initiatief en biedt met name gezinnen de mogelijkheid om zelf keuzes te maken. Het is daarmee bij uitstek een maatregel die kinderen de mogelijkheid biedt om te participeren.

Invoering van de pas is ook een manier om inwoners, die zo weinig mogelijk gebruik maken van toeslagen en leningen, die altijd 'netjes binnen de lijntjes kleuren' een keer te 'belonen' voor de inspanningen, die zij daarvoor doen. Inwoners, kinderen en volwassenen, kunnen met zo'n pas zelf keuzes maken en meedoen met de dingen die zij leuk of interessant vinden.

Ter vergelijking: Op de Delftpas staan ruim 750 aanbiedingen. Deze pas is voor inwoners met een laag inkomen te koop voor € 5. Kinderen uit deze gezinnen krijgen de Delftpas gratis.

De AWI betreurt het dat het onderzoek naar de mogelijkheden van een kortingspas niet geleid heeft tot opname van deze pas in dit plan van aanpak. Wij pleiten er dan ook voor om de kortingspas alsnog in dit plan op te nemen. Daarbij gaat onze voorkeur uit naar het aanhaken bij één van de al bestaande passen in de regio. Dat maakt de uitvoering eenvoudiger.

Uitgaande van de genoemde 800 huishoudens met 600 kinderen zou vrij exact berekend kunnen worden, wat de kosten van het opnemen van deze regeling zijn. Bekostiging zou mogelijk moeten zijn vanuit de restant stelpost armoedebestrijding kinderen € 101.000.

7. De AWI heeft kanttekeningen bij de maatregel 3.3.4 gericht op de participatie van kinderen, t.w. het beschikbaar stellen van een bijdrage in de kosten van kleding en schoenen. Het bedrag vinden wij heel beperkt in relatie tot het doel, nl. kleding en schoeisel en de beperking dat het alleen besteed mag worden bij lokale winkeliers is op zich sympathiek, maar kan voor de doelgroep wel een stigmatiserend effect hebben. Bovendien lijkt het ons qua uitvoering en controle een moeilijke regeling. De AWI zou liever zien dat dit budget toegevoegd wordt aan het budget voor een kortingspas, waaraan dan ook kortingen bij winkels toegevoegd zouden kunnen worden. Daarmee komen kortingen niet alleen ten goede aan kinderen, maar ook aan volwassenen uit de doelgroep.
8. Ten slotte merken wij op dat de rijksoverheid recent extra budget beschikbaar heeft gesteld voor onderdelen van armoedebestrijding. De AWI pleit ervoor om deze budgetten in zijn geheel aan de in dit plan genoemde bedragen toe te voegen.
9. Puntsgewijs hebben we nog enkele aanvullingen op de tekst.
- pag. 4: Regeling voor minima, eerste punt, eerste streepje: sommige zijn leenbijstand. Dit komt er niet duidelijk uit. Het is complexer dan dat hier staat.
 - pag. 6, onder het blauwe blok: ... kan leiden tot stress ... Het kan ook leiden tot fysieke problemen/medische klachten! Zin hiermee a.u.b. aanvullen.
 - pag. 9: schoolzwemmen: ook de culturele achtergrond kan bepalend zijn voor de keuze om kinderen niet naar zwembad te sturen. In ons waterrijke land is dat een risicovolle keuze. Aandacht is nodig om deze groep ouders te stimuleren hun kinderen naar zwembad te sturen als het schoolzwemmen komt te vervallen.

Concept beleidsplan schuldhulpverlening

Over dit beleidsplan is door de AWI al eerder advies uitgebracht. Na lezing van het plan 2017-2012 wil de AWI daar nog de volgende opmerkingen bij plaatsen.

- * Pag. 1 onderaan: Vorderingen als gevolg van fraude worden uitgesloten van schuldhulpverlening. Soms echter is de situatie zo marginaal, dat de vraag gesteld kan worden of er werkelijk sprake is van opzettelijke fraude. Het lijkt ons verstandig om, zeker nu maatwerk een leidend principe wordt, de mogelijkheid in te bouwen van een 'bijzondere omstandigheid'. Zeker als het om kleine bedragen gaat en iets niet bewust is gedaan, zou een bijzondere omstandigheid benoemd kunnen worden, een soort hardheidsclausule om van de regelgeving af te wijken. Qua wetgeving is het helder, gaat het om fraude. Maar er is een grensgebied waar de gemeente iets soepeler mee om zou kunnen gaan.
- * Pag. 10, 4.3: Zelfstandige ondernemers. Deze groep wordt uitgesloten, omdat er een regeling is voor zakelijke schulden. Dat lijkt voor de hand liggend, maar bij schulden die het voortbestaan van de onderneming bedreigen, zijn de problemen vaak veroorzaakt in de privésituatie en maar zelden in de zaaksituatie. Het kan zinvol zijn om niet te wachten tot het 'omvallen' van het bedrijf, voordat de inwoner als natuurlijk persoon in aanmerking komt voor schuldhulpverlening. Dat leidt vaak tot hogere kosten. De gemeente heeft er baat bij als een ondernemer kan overleven, vooral als er ook personeel mee gemoeid is. De maatschappelijke kosten van een bedrijfsbeëindiging bedragen al gauw € 115.000,-. De Bbz 2004 heeft een krediet faciliteit waarbinnen besloten kan worden de kosten of een deel daarvan te financieren.

De bespreking in de Wmo-raad op 7 maart jl. heeft geleid tot de volgende reacties en opmerkingen:

- a. De ervaringen uit de Armoedebijeenkomst die in het najaar plaatsvond zijn goed in de stukken terug te vinden.

- b. Voordat men van het regelvrij budget gebruik kan maken, zal eerst onderzocht moeten worden of de problemen op te lossen zijn op basis van de bestaande regelingen. Een regelvrij budget kan vooral preventief werken.
- c. Als een regelvrij budget beschikbaar komt, zou dat gevolgen kunnen hebben voor nut en noodzaak van de voedselbank, de diaconieën en/of de stichting Urgente Noden. Mits de cliënten snel bereikt kunnen worden.
- d. De Wmo-raad beseft dat maatwerk nodig is en dat niet iedereen die gebruik kan maken van het regelvrij budget van het bestaan ervan af zal weten. Daarom verdient een goede toeleidingsroute specifieke aandacht. Wellicht kan het netwerkoverleg met als deelnemers Humanitas, DOEL en SWOP worden uitgebreid met andere organisaties, zoals Participe en de Voedselbank.
- e. Omdat het om maatwerk gaat zullen de betrokken gemeenteambtenaren en professionele hulpverleners goed geschoold en getraind moeten zijn. De Wmo-consulenten, de W&I-consulenten en de medewerkers van de drie kernteams in onze gemeente hebben immers de contacten met de profijitgroep. De vragen van onze inwoners dienen leidend te zijn. Wat staat er voor deze inwoners op het spel? Hoe kan de gemeente zo laagdrempelig en eenvoudig mogelijk, zonder al te veel bureaucratie, hen behulpzaam zijn om uit de penarie te geraken?
- f. De informatie op de website moet goed toegankelijk zijn.
- g. Denk aan voldoende aandacht voor de jeugd van 18+. Voorheen werd uitgegaan van 110% van de bijstandsnorm, nu van 130%. Een groep met geringe inkomsten raakte snel alle extra uitkeringen kwijt, waardoor werken onaantrekkelijk is. Dit wordt een duidelijke verbetering.
- h. Heb aandacht voor het belang van samenwerking met de scholingsinstituten (leer-werk-traject). Het is belangrijk dat mensen geschoold worden om zo de kans op een baan te vergroten. Regionale Opleidingscentra (ROC's) staan hier voor open. De doelgroep heeft vaak een zwak sociaal netwerk en met behulp van scholing kunnen ze meer in hun kracht komen en hun sociale netwerk uitbreiden.

Over het beleidsplan schuldhulpverlening is het volgende opgemerkt:

- I. Pag. 1 onderaan: situaties als gevolg van fraude worden rigoureus uitgesloten. Maar soms is de situatie zo minimaal dat je je moet afvragen of het wel fraude is. Graag een 'bijzondere omstandigheid' noemen om uit te zonderen van de 'nee-regel'.
- II. Hou kleine bedragen buiten de schuldregeling. Mensen doen dit regelmatig niet bewust. Bouw een soort hardheidsclausule in om van de regelgeving af te wijken. Qua wetgeving is het helder, is sprake van fraude. Maar er is een grensgebied waar de gemeente iets soepeler mee om zou kunnen gaan.
- III. Pag. 10, 4.3: zelfstandig ondernemers worden uitgesloten. Wij merken op dat de problemen van schulden zich vaak in de privésituatie voordoen en zelden in de werksituatie. Voor schulden van burgers in hun privésituatie wordt door de gemeenten van alles geregeld. Schulden in de werksituatie zijn uitgesloten. Hulp op maat kan wellicht gunstig uitpakken voor de medewerkers van het desbetreffende bedrijf. Nu wordt dit uitgesloten. Wij vragen aandacht voor deze kwestie.

Met vriendelijke groet,

namens de Adviesraad Werk & Inkomen en de Wmo-raad

Piet van Adrichem
voorzitter Adviesraad Werk en Inkomen

Jan Zandijk
voorzitter Wmo-raad